

INEGALITĂȚI ÎN DISTRIBUȚIA VENITURILOR

dr. Maria MOLNAR

Inflația are un evident efect redistributiv asupra veniturilor, determinând pierderi unor categorii de populație sau unora dintre operatorii din piață, și aducând câștiguri altora. Pierderile sunt înregistrate, în principal, de către cei care realizează venituri al căror nivel este relativ constant, fiind stabilit la intervale mai mari de timp: salariații - atât cei din societățile comerciale cât și cei din instituțiile bugetare -, pensionarii și alți beneficiari de prestații sociale bănești. În intervalul dintre două mișcări (majorări) ale salariilor sau prestațiilor sociale, aceștia cumpără bunuri și servicii tot mai scumpe, ceea ce înseamnă cantități tot mai mici. Este vorba, prin urmare, de o pierdere concretizată în diminuarea puterii de cumpărare, pierdere agravată de politicile anti-inflaționiste bazate pe restricționarea creșterii veniturilor nominale (prin întârzierea indexării veniturilor și prin realizarea acestia la proporții inferioare inflației). O parte a veniturilor pierdute de cumpărătorii de bunuri, respectiv a sumelor plătite de aceștia în plus pentru cumpărarea unei cantități de bunuri, revine celor care comercializează

bunurile, în special celor implicați în tranzacții cu caracter speculativ¹. Aceștia din urmă realizează din creșterile de prețuri, din diferențele între prețurile de vânzare și cele de cumpărare, venituri tot mai mari. Veniturile lor iau avans în raport cu celelalte venituri, creându-se astfel un decalaj tot mai mare între veniturile diferitelor categorii de persoane sau gospodării. Inflația mărește inegalitatea dintre venituri, determinând, atunci când este foarte puternică, săracirea marii mase a populației și îmbogățirea unei minorități care se află în situația sau care are abilitatea de a profita de ea. De altfel, în condițiile tranziției la economia de piață, ea a fost considerată factor favorizant al acumulării de capital, chiar dacă acest lucru nu a fost recunoscut în mod deschis.

Evident, inflația nu este singurul și nici cel mai puternic factor al creșterii inegalității veniturilor. Această creștere are și o componentă pozitivă, care ține de nevoie diferențierii stimulative a veniturilor, de renunțarea la egalitarismul puternic de-stimulativ, contraproductiv și inechitabil, în fond, promovat în

¹ O altă parte revine producătorilor, servind adesea, în condițiile țării noastre, la acoperirea lipsei de eficiență a activității acestora, precum și statului.

vechiul sistem de distribuție a veniturilor. Liberalizarea produșă în economie, accesul liber pe piața bunurilor și serviciilor și pe piața capitalului, ca și relaxarea relațiilor pe piața muncii au permis unor persoane realizarea unor venituri relativ mari și chiar foarte mari din activități și afaceri bazate pe valorificarea talentului, a puterii de muncă, a inițiativei și a curajului de asumare a riscului, precum și obținerea unor salarii mari pentru muncă de răspundere și de înaltă calificare prestată în anumite activități importante pentru constituirea și funcționarea economiei de piață, sau în cadrul unor unități economice performante. Este adevărat însă că această componentă pozitivă a diferențierii veniturilor este mai puțin evidentă, fiind în bună măsură estompată de fenomenele de realizare a unor venituri mari - salarii sau profituri - pe baze care nu numai că nu țin de diferențierea echitabilă și stimulativă, generatoare de performanță, ci chiar contravin acesteia, producându-se de multe ori chiar la marginea sau în afara legalității. Este vorba de existența unor salarii foarte mari, realizate în unități economice aflate în poziție de monopol, unități în care chiar activitățile care presupun calificare scăzută sau care nu necesită calificare sunt retribuite la nive-

luri considerabil mai înalte comparativ cu nivelul general al salariilor și cu salariile unor lucrători de înaltă calificare din instituțiile bugetare; de asemenea, de realizarea unor profituri mari, chiar a unor averi enorme, care permit un trai caracterizat prin opulență și lux ostentativ, din speculă și evaziune fiscală, din exploatarea incompletitudinii și incoerenței legislației privind relațiile de piață, ca și a permisivității și ineficienței mecanismelor de aplicare a legii, din practicarea unor activități în economia subterană. Creșterea veniturilor realizate în acest cadru și restrângerea nivelului real al celorlalte categorii de venituri, sărăcirea marii mase a populației, constituie elemente ale unui evident început de polarizare socială.

1. Probleme metodologice ale măsurării inegalității veniturilor

Măsurarea inegalității veniturilor pune două categorii de probleme de ordin metodologic: una privește datele utilizate, cealaltă indicatorii inegalității.

Problemele care se pun în legătură cu datele pe baza cărora sunt comparate veniturile, în vederea stabilirii gradului de inegalitate, țin de calitatea evaluării nivelului veniturilor, de gradul de siguranță al estimării diferitelor categorii de venituri și de luarea în considerare a tutu-

ror veniturilor, de reprezentativitatea observărilor și posibilitatea acoperirii întregului spectru al veniturilor, precum și de comparabilitatea veniturilor înregistrate în diferite perioade pe parcursul unui an, în zone sau localități diferite și pentru gospodării diferite ca mărime și structură.

Este vorba, în primul rând, de dificultatea evaluării veniturilor în natură ale gospodăriilor, cu deosebire a contravalorii consumului din resurse proprii, ca și a deducerii cheltuielilor aferente producției gospodăriei, de unde și posibile sub- sau supraestimări a veniturilor gospodăriilor. Luarea în considerare a veniturilor din economia subterană este practic imposibilă, ceea ce își pune amprenta asupra cunoașterii atât a zonei inferioare, cât mai ales a zonei superioare a distribuției.

În al doilea rând, deși eșantionul pe care este realizată anchetă integrată în gospodării este reprezentativ, această cercetare selectivă nu poate acoperi întregul spectru al veniturilor, lăsând, în mod inevitabil, în afara observării, categorii de populație aflate tocmai la extremele distribuției: pe de o parte, persoanele cele mai sărace, lipsite de locuințe și gospodării proprii (copiii străzii, cerșetorii, boschetarii etc.) sau care nu dispun de abili-

tatea necesară participării la o anchetă de complexitatea AIG și, pe de altă parte, persoanele/gospodăriile cele mai bogate, având în vedere că în general, din motive lesne de înțeles, în cazul patronilor, rata de nonrăspuns al celor cuprinși în eșantionul AIG este foarte mare. Neajunsurile AIG sub aspectul calității datelor utilizate pentru estimarea inegalității ar putea fi evitate, într-o anumită măsură, prin apelul la statistica fiscală instituită în legătură cu aplicarea impozitului global. În cazul unei funcționări corecte și eficiente a acestor scheme de impozitare, ar fi posibilă evaluarea mai fidelă a spectrului veniturilor, inclusiv a extremității sale superioare. Impreciziile legate de evaluarea veniturilor din economia informală, și mai ales cea subterană, nu pot fi însă evitate.

În al treilea rând, apare problema comparabilității veniturilor gospodăriilor cuprinse în AIG în diferite perioade ale anului², în condițiile în care acestea sunt puternic afectate de inflație de la o lună la alta. Un venit considerabil mai înalt realizat de o gospodărie cuprinsă în cercetare în luna decembrie, comparativ cu venitul realizat de altă gospodărie în luna ianuarie a aceluiași an, nu presupune neapărat o inegalitate și în planul nivelului de bunăstare

² Conform metodologiei AIG, eșantionul celor 36 mii de gospodării cuprinse în cercetare este constituit din 12 subeșantioane (valuri) lunare, pe parcursul unui an fiecare gospodărie fiind menținută în cercetare numai o singură lună.

asigurat celor două gospodării de veniturile respective; nivelul consumului realizat de gospodăria cercetată în decembrie poate fi mai mic decât cel realizat de gospodăria cercetată în ianuarie, dacă raportul dintre cele două venituri este inferior indicelui de creștere a prețurilor în decembrie față de ianuarie. Din acest motiv, în condițiile unei inflații mari, pentru a calcula indicatori ai distribuției veniturilor și inegalității, relevanți din perspectiva bunăstării, este necesară deflatarea veniturilor înregistrate în cursul anului, adică utilizarea în calcule a veniturilor reale. Menționăm, în acest context, că datele AIG privind veniturile, date cuprinse în publicațiile CNS și pe care le utilizăm și noi în evaluarea parametrilor distribuției veniturilor (CNS 1997 și 1998), reprezintă medii rezultate din prelucrarea veniturilor nominale ale gospodăriilor. Numai separarea gospodăriilor pe decile ale distribuției după venituri a fost efectuată pe baza veniturilor deflatate cu ajutorul indicelui de creștere a prețurilor în luna în care au fost înregistrate față de ianuarie. Veniturile medii ale gospodăriilor cuprinse în fiecare decilă au fost calculate din veniturile efectiv înregistrate, ceea ce induce evidente distorsiuni în parametrii distribuției, având în vedere că pentru calculul mediilor respective sunt însumate, de exemplu, venituri din ianuarie cu venituri din de-

cembrie, când prețurile erau de 2,2 ori mai mari.

O problemă asemănătoare de comparabilitate apare și între gospodării situate în zone diferite, cunoscut fiind că se înregistrează diferențe semnificative între prețurile din urban față de cele din rural, precum și între prețurile practice din mările orașe față de cele din orașele mici. Inegalitatea dintre veniturile a două gospodării - una situată într-o localitate în care costul vieții este foarte mare și alta care trăiește într-o zonă în care bunurile și serviciile sunt mai ieftine - nu măsoară inegalitatea dintre nivelurile de bunăstare care pot fi asigurate pe baza acestor venituri. Astfel, pentru evaluarea corectă a inegalității ar fi necesară utilizarea în calculul indicatorilor a "veniturilor reale", adică a corectării veniturilor efectiv înregistrate, cu indicii teritoriali ai prețurilor, indici care exprimă raportul dintre nivelul general al prețurilor fiecărei unități teritoriale și nivelul mediu sau nivelul unei unități de referință. Si în condițiile ţării noastre există diferențe teritoriale sensibile între prețurile produselor și ale serviciilor. Totuși, aceste diferențe se compensează în bună măsură, astfel încât, conform evaluărilor făcute de specialiștii CNS, pe ansamblu ele determină numai distorsiuni practic nesemnificative, care nu impun ajustarea

veniturilor în funcție de diferențele teritoriale de prețuri.

În fine, o problemă dificilă de comparabilitate derivă din diferențele între gospodării în ceea ce privește mărimea și compozitia acestora. Veniturile asigură resursele necesare existenței unor familii caracterizate printr-o extrem de mare varietate dimensională și structurală, iar gradul de bunăstare asigurat de un anumit nivel al veniturilor este puternic influențat de numărul de persoane care trebuie să trăiască din acest venit, ca și de dimensiunea și structura nevoilor acestora, nevoi care diferă în funcție de vârstă, sexul, ocupația și alte caracteristici ale fiecărei persoane. Măsurarea corectă a inegalității veniturilor, ca expresie a inegalității nivelului de trai asigurat de venituri, presupune, prin urmare, ajustarea veniturilor gospodăriilor în funcție de dimensiunea și structura acestora. Această ajustare se poate realiza numai prin raportarea veniturilor fiecărei gospodării la numărul de persoane din care este compusă, calculul indicatorilor distribuției făcându-se pe baza veniturilor ce revin pe o persoană sau prin utilizarea scalelor de echivalență, procedeu în cadrul căruia în calculul indicatorilor se utilizează venitul ce revine pe o unitate convențională de consum, în principal pe echivalent adult (Molnar 1999, PNUD-PPCS 1997). Datele AIG pri-

vind veniturile sunt prezentate în publicațiile Comisiei Naționale pentru Statistică numai pe gospodărie și pe o persoană din gospodărie, prin urmare indicatorii inegalității au fost calculați pe baza veniturilor ce revin pe o persoană din gospodărie. În evaluările Comisiei Naționale pentru Statistică, scalele de echivalență au fost utilizate numai pentru ajustarea cheltuielilor de consum, nu și a veniturilor.

2. Indicatori ai inegalității veniturilor

În practica evaluării inegalității veniturilor se utilizează mai mulți indicatori, cei mai importanți fiind:

(i) *raportul dintre veniturile medii din quintilele extreme (\bar{V}_{Q_5} și \bar{V}_{Q_1})*:

$$r_q = \bar{V}_{Q_5} / \bar{V}_{Q_1}$$

unde:

$$\bar{V}_{Q_5} = \frac{\sum_{i=4n/5+1}^n V_i}{\sum_{i=4n/5+1}^n P_i}$$

iar:

$$\bar{V}_{Q_1} = \frac{\sum_{i=1}^{n/5} V_i}{\sum_{i=1}^{n/5} P_i}$$

(în care V_i reprezintă veniturile gospodăriilor; P_i numărul de persoane din gospodării și n numărul gospodăriilor cuprinse în cercetarea privind veniturile AIG, în cazul nostru).

Un indicator similar este raportul dintre veniturile medii ale gospodăriilor din decilele

extreme ($\bar{V}_{D_{10}}$ și \bar{V}_{D_1}):

$$r_D = \bar{V}_{D_{10}} / \bar{V}_{D_1}$$

(ii) ponderea quintilelor/decilelor/semidecilelor în veniturile totale, reprezentând suma veniturilor gospodăriilor cuprinse în fiecare quintilă/decilă/semideciliă raportată la suma veniturilor tuturor gospodăriilor:

$$s_{v(1)} = \sum_{i=1}^{n/5} V_i : \sum_{i=1}^n V_i ;$$

$$s_{v(2)} = \sum_{i=n/5+1}^{2n} V_i : \sum_{i=1}^n V_i ;$$

...;

$$s_{v(5)} = \sum_{i=4n/5+1}^n V_i : \sum_{i=1}^n V_i$$

sau

$$s_{v(1)} = \sum_{i=1}^{n/10} V_i : \sum_{i=1}^n V_i ;$$

...;

$$s_{v(10)} = \sum_{i=9n/10+1}^n V_i : \sum_{i=1}^n V_i .$$

Relevanță specială prezintă compararea ponderii veniturilor din quintilele/decilele extreme, corelată cu ponderea pe care acestea o dețin în efectivul populației (numărul de persoane care compun gospodăriile cuprinse în fiecare quintilă/decilă raportat la numărul total al populației). În analizele privind inegalitatea, în special atunci când se dorește evidențierea unor inegalități de mari proporții, a polarizării distribuției veniturilor, se compară adesea

ponderea quintilei inferioare cu cea a semidecilei superioare, adică veniturile celor mai sărace 20% persoane și ale celor mai bogate 5%.

Corelația dintre ponderea în totalul veniturilor și ponderea în totalul persoanelor este exprimată de curba Lorenz. Curba Lorenz, linia continuă din graficul de mai jos, reprezintă legătura dintre ponderile cumulate - în totalul veniturilor și în totalul persoanelor - ale gospodăriilor situate în intervalele/segmentele distribuției acestora după nivelul veniturilor. Linia punctată, diagonală pătratului cu laturile egale cu 100 %, reprezintă egalitatea perfectă, situația în care ponderea fiecărei categorii în venituri este egală cu ponderea în populația totală. Cu cât este mai mare suprafața cuprinsă între cele două linii, cu atât este mai mare inegalitatea veniturilor. Măsura relativă a inegalității poate fi determinată raportând această suprafață la aria triunghiului format de diagonală cu latura inferioară și cea dreaptă a pătratului - laturi care reprezintă situația inegalității totale, în care o singură gospodărie deține toate veniturile. Acest raport constituie una din expresiile (și una din modalitățile de calcul) ale indicelui Gini. Raportul ia valori între 0 și 1 (sau între 0 și 100%), gradul de inegalitate fiind cu atât mai mare cu cât raportul se apropiie mai mult de 1.

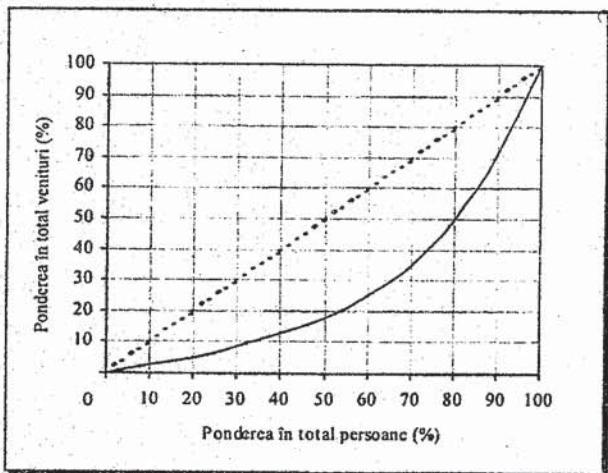

Figura nr. 1 - Curba Lorenz

(iii) *indicele sau coeficientul Gini*, care măsoară gradul de inegalitate sau de concentrare luând în considerare întregul spectru al veniturilor. Se calculează după mai multe formule:

$$G = \frac{2}{n^2 \times V} \times \sum_{i=1}^n i(v_i - \bar{V})$$

(Förster 1995),

pentru v_i ordonat crescător;

$$G = \frac{1}{2n^2 \times V} \times \sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n i(v_i - \bar{V})$$

(Barr 1987),

$$G = 1 + \frac{2}{n^2 \times V} \times (v_1 + 2v_2 + \dots + nv_n)$$

(Barr 1987),

pentru: $v_1 \geq v_2 \geq \dots \geq v_n$.

Formulele de mai sus, în care v_i reprezintă veniturile persoanelor/gospodăriilor cuprinse în cercetarea statistică privind veniturile, n numărul persoane-

lor/gospodăriilor cuprinse în cercetare, și i rangul fiecărei persoane/gospodării în seria ordonată crescător (în primele două formule) și descrescător (în cea de-a treia formulă), presupun utilizarea veniturilor individuale aferente fiecărei dintre cele n persoane/gospodării. Întrucât datele de care am dispus se referă numai la nivelul mediu al veniturilor ce revine pe o persoană din gospodăriile grupate pe quintile sau decile ale distribuției gospodăriilor după veniturile ce revin pe o persoană din gospodărie, am utilizat în determinarea coeficientului Gini o formulă care cuprinde distanța medie între venituri (D_v), raportată la dublul mediei veniturilor, astfel:

$$G = D_v / 2\bar{V} \quad (\text{Trebici 1985})$$

Coefficientul Gini apare ca o distanță medie relativă. Distan-

ta medie reprezintă o medie a diferențelor dintre veniturile medii aferente fiecărei quintile/decile (v_i) și, succesiv, veniturile medii ale fiecărei din cele cinci quintile/zece decile (v_j), ponderată cu produsul dintre numărul de persoane cuprinse în perioadele de quintile/decile care constituie descăzutul (n_i) și scăzătorul (n_j):

$$D_v = \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |v_i - v_j| n_i n_j}{n^2}.$$

Prin urmare,

$$G = \frac{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n |v_i - v_j| n_i n_j}{2n^2 \sum_{i=1}^n v_i n_i / \sum_{i=1}^n n_i}.$$

(iv) **coeficientul Theil**, care reprezintă o medie aritmetică a raportului dintre veniturile individuale (v_i) și media acestora (\bar{v}) ponderată cu logaritmul acestui raport. În cazul utilizării veniturilor medii pe quintile/decile sau ale diferitelor categorii de gospodării ponderarea se face și cu numărul de persoane cuprinse în gospodăriile care compun fiecare grupă de gospodării (n_i):

$$= \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n \frac{v_i}{\bar{v}} \ln \frac{v_i}{\bar{v}}.$$

Cuprinzând în formula de calcul logaritmul raportului dintre veniturile individuale și venitul mediu, coeficientul Theil este mai sensibil la modificările care se produc în zona venituri-

lor mici, la apropierea sau distanțarea de medie a veniturilor mai mici decât venitul mediu.

Pentru a măsura influența diferitelor factori asupra diferențierii veniturilor, se pot calcula astfel de coeficienți, utilizând gruparea gospodăriilor după factorii analizați (de exemplu, după numărul de copii sau după statutul socioprofesional al capului gospodăriei), astfel:

$$k = \sum_k f_k \frac{v_k}{\bar{v}} \ln \frac{v_k}{\bar{v}},$$

unde f_k reprezintă ponderea persoanelor cuprinse în categoria de gospodării k (de exemplu, ponderea persoanelor cuprinse în gospodării cu 1, 2, 3, 4 și mai mulți copii), iar v_k venitul mediu pe o persoană din gospodăriile din categoria k . Influența factorului analizat asupra mărimii inegalității este exprimată de raportul T_k / T .

3. Inegalitatea veniturilor în perioada 1995-1997

Tot indicatorii arată o creștere mare a inegalității în 1997, după o scădere sensibilă în 1996. În 1997, veniturile medii ale celor mai bogate 20% dintre gospodării erau de trei ori mai mari decât ale celor mai sărace 20% dintre gospodării; în 1995 acest raport era de numai 1,77. Veniturile ce revin în medie pe o persoană din quintila superioară sunt de aproape cinci ori mai mari decât ale celor din quintila inferioară.

Tabelul nr. 1

**Raportul între veniturile medii ale gospodăriilor
din quintila 5 și quintila 1**

	Venituri medii pe gospodărie			Venituri medii pe o persoană		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
Venituri totale	1.77	1.58	3.01	3.48	3.28	4.92
din care:						
• Venituri bănești	2.10	1.81	3.41	4.14	3.76	5.58
- salarii, premii, beneficii	1.89	1.47	4.57	3.72	3.05	7.46
- venituri din activități pe cont propriu	2.57	1.94	2.85	5.07	4.03	4.66
- venituri din vânzări	3.81	3.89	16.97	7.51	8.06	27.74
- venituri din prestații sociale	1.59	1.71	1.14	3.14	3.55	1.86
• Contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii	1.11	1.16	2.28	2.20	2.40	3.72
Impozite	2.10	1.69	5.77	4.14	3.51	9.44
Venituri nete	1.73	1.57	2.83	3.41	3.26	4.62

Sursa: calculat pe baza datelor din CNS 1997, 1998.

Datele din tabelul nr. 1 și anexe 1 și 2 evidențiază următoarele:

(a) Raportul dintre veniturile ce revin în medie pe o persoană din gospodăriile cuprinse în quintilele extreme este considerabil mai mare decât raportul dintre veniturile ce revin în medie pe o gospodărie, expresie a faptului că mărimea gospodăriilor constituie un important factor al diferențierii veniturilor, factor a cărui influență a scăzut în 1997 față de 1995, astfel încât creșterea evantaiului veniturilor ce revin pe o persoană este sensibil mai mică decât cea înregistrată în cazul veniturilor medii pe gospodărie.

(b) Inegalitatea este consi-

derabil mai mare în cazul veniturilor bănești (în 1997, $r_q=3,41$ pentru veniturile pe o gospodărie), în special al celor salariale ($r_q=4,57$) și al celor realizate din vânzări ($r_q=16,97$), decât în cazul veniturilor în natură, reprezentate în principal de contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii ($r_q=2,28$).

(c) Raportul între quintile este supraunitar ($r_q=1,14$) chiar și în cazul veniturilor din prestații sociale, care ar trebui să contribuie la reducerea inegalității, prin furnizarea unui volum mai mare de prestații gospodăriilor sărace. De altfel, diferența dintre veniturile medii ale gospodăriilor din quintila superioară și ale celor

din quintila inferioară este determinată în proporție de 47% de diferența dintre veniturile din salarii, 5% și 12% de diferențele dintre veniturile din activități pe cont propriu și, respectiv, din vânzări, 2% de diferențele între

veniturile din prestații sociale, și 24% de diferențele în volumul consumului din resurse proprii. De menționat că în 1995 prestații sociale determinau 13% din diferența de venituri, iar consumul din resurse proprii 5%.

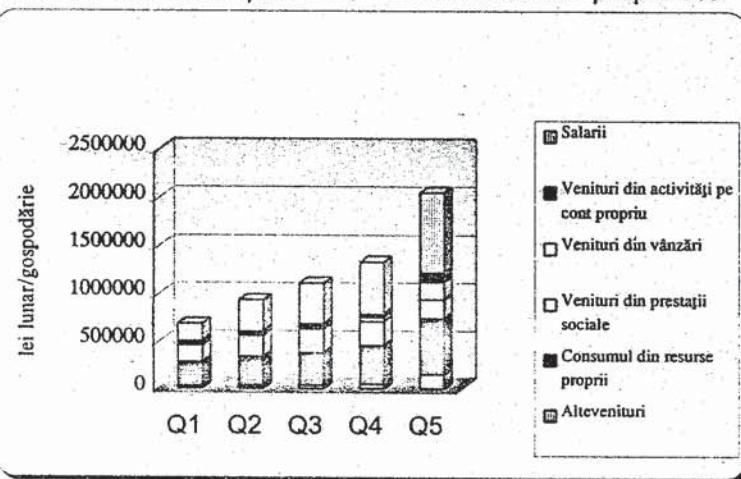

Figura nr. 2 - Veniturile gospodăriilor pe quintile (1997)

(d) Inegalitatea este ceva mai mică în cazul veniturilor nete, datorită progresivității impozitului, în special a impozitului pe salarii, iar creșterea ei este ușor mai moderată.

Pe ansamblul veniturilor, ra-

portul între veniturile medii ale decilelor extreme nu indică o amplitudine foarte mare a inegalității veniturilor, situându-se la nivelul celor mai scăzute din Europa și mult sub cele înregistrate în țările sud-americane.

Tabelul nr. 2

Comparații internaționale privind raportul dintre veniturile celei mai bogate și ale celei mai sărare quintile a distribuției gospodăriilor după venituri

	Dolari ppc per capita		Q5 / Q1		Dolari ppc per capita		Q5 / Q1	
	Q1	Q5			Q1	Q5		
	0	1	2	3	4	5	6	7
Belgia	7718	35172	4.6	Canada	5971	52110	8.7	
Danemarca	5454	38989	7.2	SUA	5800	51705	8.9	

0	1	2	3	4	5	6	7
Elveția	5907	50666	8.6	Japonia	8987	38738	4.3
Finlanda	5141	30686	6.0	Australia	4077	39098	9.6
Franța	5359	40098	7.5	Bolivia	703	6049	8.6
Germania	6594	37963	5.8	Brazilia	578	18563	32.1
Italia	6174	37228	6.0	Chile	1558	27145	17.4
Norvegia	6315	37379	5.9	Columbia	1042	16154	15.5
Olanda	7109	31992	4.5	Mexic	1437	19383	13.5
Regatul Unit	3963	38164	9.6	Peru	813	8366	10.3
Spania	5669	24998	4.4	Venezuela	1505	24411	16.2
Suedia	7160	33026	4.6	Algeria	1922	12839	6.7
Bulgaria	1793	8489	4.7	Kenia	238	4347	18.3
Federatia Rusă	881	12804	14.5	Tunisia	1460	11459	7.8
Polonia	2186	8065	3.7	Zambia	216	2797	12.9
Repubica Cehă	4426	15764	3.6	China	722	5114	7.1
România	1714	6485	8.8	India	527	2641	5.0
Ucraina	1544	5753	3.7	Malayezia	1923	22447	11.7
Ungaria	2878	11088	3.9	Tailandă	1778	16732	9.4

Notă: datele din tabel reprezintă nivelul mediu al veniturilor (produsul intern brut) realizat de cea mai săracă și cea mai bogată quintilă (Q1 și Q5), a distribuției veniturilor din fiecare țară, exprimat în dolari la paritatea puterii de cumpărare, în diverse ani ai perioadei 1980-1994.

Sursa: *Human Development Report*, 1998 (p. 146-147, 186).

Grav este faptul că, în contextul unui mediu economic marcat de o continuă și puternică inflație și de recesiune, amplificarea inegalității se produce pe fondul reducerii dramatice a puterii de cumpărare a veniturilor din prima quintilă (la 64% în 1997 față de 1995) și al creșterii puterii de cumpărare a veniturilor din quintila superioară cu mai puțin de 10%. Dincolo de considerentele de justiție socială, amplificarea diferențierii veniturilor ar putea avea și o conotație pozitivă, din perspectiva eficienței mecanismelor de repartiție, dacă s-ar produce în condițiile creșterii accentuate a

veniturilor în zona superioară a ierarhiei și, cel puțin ale menținerii puterii de cumpărare a veniturilor în zona inferioară și numai dacă creșterea veniturilor celor aflați în zona superioară, îmbogățirea acestora constituie un rezultat al dezvoltării economice, nu al speculării condițiilor crizei economice.

Datele privind ponderea pe care o detin quintilele (mai precis, gospodăriile care compun quintilele distribuției gospodăriilor după mărimea veniturilor) în volumul total al veniturilor și în ansamblul populației indică, de asemenea, un grad moderat de inegalitate, pe de o parte, și am-

plificarea inegalității în ultima perioadă, pe de altă parte. Se remarcă astfel, faptul că, în 1995, cea mai săracă cincime a gospodăriilor, cuprinzând 28% din totalul populației, deținea numai 15% din totalul veniturilor, iar cea mai bogată cincime, cu nu-

mai 14% din totalul populației, dispunea de 26% din venituri. Jumătatea săracă a populației deținea numai o treime din venituri. Quintilele din mijlocul distribuției - a doua, a treia și a patra - erau mai echilibrate, deținând fiecare în jur de o cincime din venituri.

Tabelul nr. 3

Ponderea quintilelor în totalul veniturilor

- procente -

	Total gospodării	Gospodării din quintila				
		1	2	3	4	5
1995						
Pondere în total venituri						
- venituri totale	100.0	14.7	18.3	20.0	21.1	25.9
- venituri nete	100.0	15.0	18.3	19.8	20.9	26.0
Pondere în total persoane	100.0	27.6	22.3	19.4	16.7	14.0
1996						
Pondere în total venituri						
- venituri totale	100.0	15.6	18.9	20.3	20.6	24.6
- venituri nete	100.0	15.8	18.9	20.0	20.4	24.8
Pondere în total persoane	100.0	28.0	22.8	19.4	16.3	13.5
1997						
Pondere în total venituri						
- venituri totale	100.0	11.2	15.2	18.2	21.8	33.6
- venituri nete	100.0	11.7	15.5	18.2	21.6	33.0
Pondere în total persoane	100.0	25.9	21.2	19.2	17.9	15.8

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1997, 1998.

Tabelul nr. 4

Ponderea decilelor în totalul veniturilor în 1997

- procente -

	Total gospodării	Gospodării din decila									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1997											
Pondere în total venituri	100.0	4.8	6.4	7.4	7.8	8.7	9.5	10.2	11.6	13.3	20.3
Pondere în total persoane	100.0	14.1	11.8	11.0	10.1	9.8	9.5	9.0	8.8	8.3	7.6

Sursa: calculat pe baza datelor din CNS, 1998.

După o ușoară reducere în 1996, anul 1997 a adus o evi- dentă amplificare a inegalității, o deplasare considerabilă a masei

veniturilor spre jumătatea superioară a distribuției. A crescut ponderea veniturilor realizate de cea de-a cincea quintilă - de la un sfert la o treime din totalul veniturilor - și a scăzut sensibil ponderea veniturilor fiecareia din primele trei quintile. Quintila superioară a ajuns la o pondere de

33% din totalul veniturilor, iar cea inferioară la 11%. De altfel, decilei superioare, adică celei mai bogate zecimi a distribuției gospodăriilor care cuprinde 7,5% din populație, îi revin 20% din veniturile totale, mai mult decât primelor trei decile, care cuprind 37% din populație.

Tabelul nr. 5

**Comparații internaționale privind ponderea quintilelor
în totalul veniturilor/consumului**

- procente -

		Ponderea quintilelor					Ponderea decilei
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	
0	1	2	3	4	5	6	7
Canada	1987	5,7	11,8	17,7	24,6	40,2	24,1
SUA	1985	4,7	11,0	17,4	25,0	41,9	25,0
Japonia	1979	8,7	13,3	17,5	23,1	37,5	22,4
Australia	1985	4,4	11,1	17,5	24,8	42,2	25,8
Singapore	1982-83	5,1	9,9	14,6	21,4	48,9	33,5
Belgia	1978-79	7,9	13,7	18,6	23,8	36,0	21,5
Danemarca	1981	5,4	12,0	18,4	25,6	38,6	22,3
Elveția	1982	5,2	11,7	16,4	22,1	44,6	29,8
Finlanda	1981	6,3	12,1	18,7	25,5	37,6	21,7
Franta	1989	5,6	11,8	17,2	23,5	41,9	26,1
Germania (RF)	1988	7,0	11,8	17,1	23,9	40,3	24,4
Italia	1986	6,8	12,0	16,7	23,5	41,0	25,3
Norvegia	1979	6,2	12,8	18,9	25,3	36,7	21,2
Olanda	1988	8,2	13,1	18,1	23,7	36,9	21,9
Regatul Unit	1988	4,6	10,0	16,8	24,3	44,3	27,8
Spania	1988	8,3	13,7	18,2	23,4	36,6	21,8
Suedia	1981	8,0	13,2	17,4	24,3	36,9	20,8
Bulgaria	1992	8,4	13,0	17,0	22,3	39,3	24,7
Federatia Rusă	1992	4,2	9,8	15,3	22,8	48,0	31,5
Polonia	1989	9,2	13,8	17,9	23,0	36,1	21,6
Ungaria	1989	10,9	14,8	18,0	22,0	34,4	20,8
Brazilia	1989	2,1	4,9	8,9	16,8	67,5	51,3

0	1	2	3	4	5	6	7
Chile	1992	3,3	6,9	11,2	18,3	60,4	45,8
Columbia	1991	3,6	7,6	12,6	20,4	55,8	39,5
Mexic	1984	4,1	7,8	12,3	19,9	55,9	39,5
Venezuela	1989	4,8	9,5	14,4	21,9	49,5	33,2
Tanzania	1991	2,4	5,7	10,4	18,7	62,7	46,5
Kenya	1992	3,4	6,7	10,7	17,3	61,8	47,9
India	1989-90	8,8	12,5	16,2	21,3	41,3	27,1
China	1990	6,4	11,0	16,4	24,4	41,8	24,6

Sursa: *World Development Report, 1995* (p. 220-221).

Comparând datele privind ponderea quintilelor în totalul veniturilor în România cu cele referitoare la același indicator în alte țări, se remarcă faptul că țara noastră se caracterizează prin unul dintre cele mai scăzute grade de concentrare a veniturilor înregistrate în țările europene, la rândul lor, acestea din urmă având o distribuție mult mai echilibrată decât țările latino-americane și o serie de țări africane. O pondere a primei quintile de peste 10% se întâlnește în foarte puține cazuri. În țările europene aceasta detine între 5-8% din

venituri, iar în țările caracterizate prin polarizarea distribuției nu depășește 5%. Ponderea de 33% a quintilei superioare, adică a părții de venituri care revine celei mai bogate cincimi a gospodăriilor, este mai mică decât în celealte țări europene, unde aceasta se ridică la 36-45%. În țările latino-americane ponderea acestei quintile depășește 50%, chiar 60%.

Amplificarea inegalității este evidențiată și de graficul de mai jos, reprezentând curba Lorenz, precum și de coeficienții Gini și Theil.

Tabelul nr. 6

Indicatori ai inegalității veniturilor totale ce revin pe o persoană din gospodărie

- procente -

	1995	1996	1997
Coeficientul Gini	22.7	21.9	28.2
Coeficientul Theil	8.4	7.8	13.2

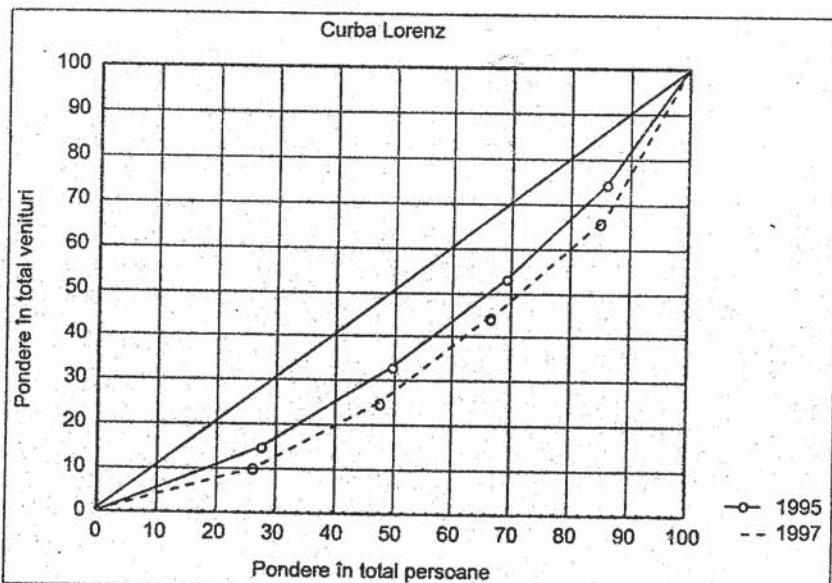

Figura nr. 3 - Curba Lorenz a concentrării veniturilor totale ale gospodăriilor

Ambii indicatori atestă un grad considerabil mai mare de inegalitate în 1997 decât în 1995 și 1996, adică o creștere a distanței medii relative dintre quintile (a diferenței dintre veniturile ce revin în medie pe o persoană din fiecare quintilă), precum și a distanței medii relative dintre veniturile medii din quintile și venitul mediu. Coeficientul Theil, mai sensibil la modificarea distanței care separă veniturile mici de media veniturilor, indică o creștere mai puternică a inegalității (cu două treimi, față de ceva mai mult decât o treime, cum arată coeficientul Gini). De menționat că ambii coeficienți iau valori mai

mari - $T=15,7\%$ și $G=33,2\%$ în 1997 - dacă sunt calculați pe baza mediilor pe decile.

Diferențele dintre veniturile gospodăriilor, inegalitatea veniturilor sunt determinate de un complex de factori, a căror acțiune poate fi parțial pusă în evidență prin analiza diferențelor dintre principalele tipuri de venituri, a diferențierii nivelului fiecărui tip de venituri, precum și a diferențelor dintre veniturile gospodăriilor grupate după mai multe criterii: statutul ocupațional al capului gospodăriei, mărimea gospodăriei, numărul copiilor aflați în întreținerea gospodăriei, nivelul de instruire, vârsta și sexul capului gospodăriei.

Există diferențe importante între veniturile principalelor categorii de gospodării constituise după statutul ocupațional al capului gospodăriei. Gospodăriile de patroni realizau în 1997 venituri medii pe o gospodărie de peste 2,5 ori mai mari decât cele realizate de gospodăriile de șomeri (anexa 3). Nivelul mediu al veniturilor gospodăriilor de patroni reprezenta mai mult decât dublul venitului mediu, iar cel realizat de gospodăriile de șomeri se ridică la numai 82% din venitul mediu. În cazul venitului ce revine în medie pe o persoană, gospodăriile de patroni se ridicau cu 80% peste medie, iar cele de șomeri coborau cu 35% sub medie. Datele evidențiază o puternică

reducere, în 1997 față de 1995 și 1996, a inegalității dintre veniturile acestor categorii de gospodării, precum și o apropiere de medie a veniturilor tuturor categoriilor de gospodării.

Coeficientii Gini și Theil, care măsoară diferența medie relativă dintre veniturile medii ce revin pe o persoană din aceste categorii de gospodării, având în vedere și ponderea fiecărei categorii în numărul total de persoane, indică un grad redus de inegalitate. În 1997, coeficientul Gini era de 5,4%, iar coeficientul Theil de 1,17%, ceea ce înseamnă că diferențele privind statutul ocupațional al capului gospodăriei explică numai o mică parte din inegalitatea veniturilor.

Tabelul nr. 11

Indicatori ai inegalității veniturilor principalelor categorii de gospodării

- procente -

	1995	1996	1997
Coeficientul Gini			
Venituri totale	7,28	6,19	5,39
Venituri nete	4,93	5,29	5,15
Coeficientul Theil			
Venituri totale	1,78	1,62	1,17
Venituri nete	1,40	1,32	1,25

Se remarcă faptul că ambii coeficienți indică un grad sensibil mai scăzut de inegalitate a veniturilor nete, comparativ cu veniturile totale, în special datorită diferențierii mari a fiscalității care grevează gospodăriile de salariați și cele de pensionari și

care aproape nivelurile medii nete ce revin pe o persoană din aceste categorii de gospodării cu pondere mare în ansamblul gospodăriilor. Este de evidențiat, în acest context, gradul relativ înalt de fiscalitate aferent gospodăriilor de salariați com-

parativ cu toate celelalte categorii de gospodării, efect al impozitării severe a câștigurilor salariale (anexa 4).

Diferențierea veniturilor pe categorii de gospodării derivă din diferențele existente între tipurile de venituri, cele care formează (sau ar trebui să formeze) principala sursă de existență a unei gospodării cuprinse într-o anumită categorie. Conform estimărilor efectuate de noi pe baza datelor anchetei integrate în gospodării pe anul 1997, veniturile realizate în medie de un patron din activități pe cont propriu³ reprezentau aproape dublul câștigurilor salariale realizate în medie de un salariat, iar veniturile realizate din pensii în medie pe un pensionar⁴ se ridicau numai la aproximativ 40% din veniturile salariale medii, cele din agricultură realizate în medie de un țăran la 80%, iar cele din indemnizații de șomaj obținute în medie de un șomer la 10%.

Aceste diferențe sunt în parte estompată datorită faptului că o

mare parte dintre gospodării sunt mixte, realizând venituri din două sau mai multe surse, ceea ce produce o anumită egalizare în distribuția veniturilor pe categorii de gospodării. Gospodăriile de salariați, de pildă, cuprindeau, în 1997, în medie 163 de salariați la 100 de gospodării, 15 țărani, 13 șomeri și 9 pensionari, veniturile lor fiind realizate în proporție de numai 67% din salarii și aproximativ 20% din agricultură⁵, 6% din prestații sociale etc. De asemenea, gospodăriile de șomeri cuprindeau 137 de șomeri la 100 de gospodării, 40 de salariați, 20 de țărani și 9 pensionari, iar veniturile lor proveneau din indemnizații de șomaj numai în proporție de 10%, cele din salarii ridicându-se la 18%, iar cele din agricultură la aproximativ 40%.

Diferențele dintre veniturile gospodăriilor sunt determinate într-o măsură mult mai mare de diferențele în nivelul diferitelor categorii de venituri. Există, astfel, diferențe mari între salarii,

³ Este important de menționat, în acest context, că nivelul mediu al acestei categorii de venituri este cu siguranță marcat de un substanțial grad de subevaluare, datorită dificultăților cuprinderii în eșantionul AIG a celor gospodării de patroni care realizează venituri foarte mari, din economia formală și, mai ales, din economia subterană. Categoria socioprofesională a patronilor cuprinde atât un număr mare de mici întreprinzători, care realizează din activități specifice venituri relativ modeste, cât și un număr mai restrâns de mari întreprinzători, care realizează venituri mari și foarte mari.

⁴ În 1997, pensia medie de asigurări sociale de stat reprezenta 41% din salariul mediu net, pensia medie a agricultorilor - 11%, ajutorul de șomaj mediu - 39% și alocația de sprijin - 15%.

⁵ Veniturile din agricultură au fost approximate prin însumarea veniturilor obținute din vânzarea de produse agricole, animale și păsări cu cele care reprezintă contravaloarea consumului de produse agroalimentare din resurse proprii (din producția proprie, din stoc etc.).

evantaiul acestora mergând, în 1997, de exemplu, de la 250 mii lei (salariul minim) la mai multe milioane lei (chiar zeci de mili-

oane în unele situații). Coeficientul Gini al inegalității salariailor se ridică la 35%, iar coeficientul Theil la 21%.

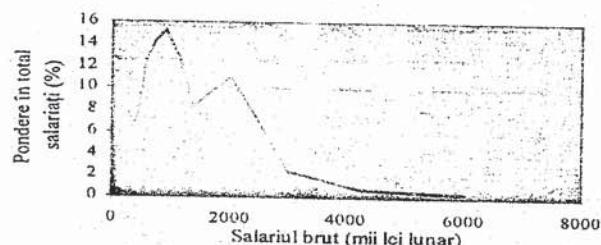

Figura nr. 4 - Distribuția salariaților după nivelul salariului brut (octombrie 1997)

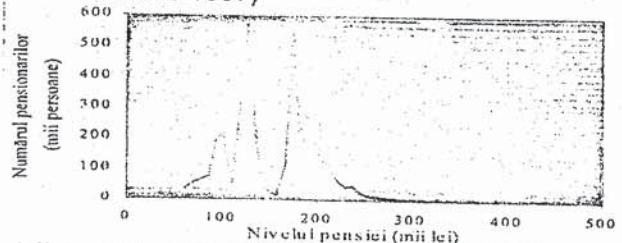

Figura nr. 5 - Distribuția pensionarilor de asigurări sociale de stat după nivelul pensiei (1997)

În cazul pensiilor, există diferențe relativ mari între tipurile de pensii (în condițiile unui grad scăzut de diferențiere în cadrul fiecărui tip), ceea ce contribuie sensibil la diferențierea veniturilor gospodăriilor de pensionari, precum și ale gospodăriilor care au în componență lor pensionari. Gospodăriile de pensionari se plasează, în proporții relativ egale, atât în zona "bogată", cât și în cea săracă a distribuției, iar veniturile din pensii ale gospodăriilor din decila superioară reprezintă mai mult decât dublul

celor din decila inferioară. Coeficientul Gini al inegalității pensiilor de asigurări sociale de stat a fost în 1997 de 17,4% și a înregistrat o tendință de creștere față de 1995 ($G=16\%$), în special ca urmare a acțiunii de recorelare a pensiilor pentru vechime integrală, care a determinat extinderea ramurii superioare a distribuției pensionarilor după nivelul pensiei. Coeficientul Theil, în schimb, atestă o scădere a inegalității de la 5,78% în 1995 la 4,46% în 1996, urmată de o foarte ușoară creștere, la 4,67% în

1997. Coeficientul Theil surprinde efectul diminuării distanței dintre masa pensiilor mici și pensia medie, al restrângerii ramurii inferioare a distribuției, tratat ca având o importanță mai mare pentru dinamica inegalității.

Si în cazul indemnizațiilor de somaj există diferențe notabile între tipurile de ajutoare - ajutorul de somaj și alocatia de sprijin -, care influențează veniturile gospodăriilor de someri, poziția acestora în distribuția după nivelul veniturilor. Aceasta din urmă este determinată și de faptul că o parte a somerilor, cei care au depășit o anumită durată, nu mai beneficiază de nici un fel de ajutoare. Nivelul foarte scăzut al indemnizațiilor de somaj, ca și absența acestora, plasează masiv gospodăriile de someri în zona inferioară a distribuției, determinând concentrarea a peste 55% dintre aceste gospodării în prima quintilă, din care aproape 40% în prima decilă.

Diferențele dintre veniturile gospodăriilor sunt determinate în mare măsură de mărimea gospodăriilor și în acest context de numărul copiilor aflați în în-

treținerea gospodăriilor. Veniturile ce revin în medie pe o persoană din gospodăriile formate din șase și mai mulți membri reprezentau, în 1997, numai jumătate din veniturile gospodăriilor formate dintr-o singură persoană, iar gospodăriile cu patru și mai mulți copii beneficiau în medie de un nivel al veniturilor pe o persoană care se ridică la numai 41% din veniturile gospodăriilor fără copii (anexele 5 și 6). Coeficientul Gini al inegalității veniturilor gospodăriilor grupate după mărimea gospodăriei a fost de 11,3%, iar după numărul de copii 10,6%. Coeficientul Theil a fost de 2,1 și respectiv 2,3%.

În fine, diferențierea veniturilor în funcție de nivelul de instruire al capului gospodăriei este redusă, veniturile ce revineau în 1997 pe o persoană din gospodăriile al căror cap dispunea de un nivel superior de pregătire fiind numai cu 77% mai mari decât cele realizate de gospodăriile care aveau în frunte o persoană cu școală primară, iar coeficientii Gini și Theil calculați pentru gospodăriile grupate după acest criteriu sunt 5,3% și respectiv 1,1%.

Anexa 1

Veniturile totale și nete ale gospodăriilor pe quintile

	Lei lunar pe gospodărie			Lei lunar pe o persoană		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
0	1	2	3	4	5	6
Venituri totale						
Total gospodării	408310	593653	1219510	138316	205559	425064
Gospodării din quintila Q1	299804	461900	681415	73590	110661	183423

0	1	2	3	4	5	6
Q2	372683	562073	931385	113243	165364	306780
Q3	408941	602285	1106927	142787	208259	401497
Q4	431089	611050	1328801	174884	251461	518455
Q5	529281	730956	2049297	256062	363118	901582
Venituri nete						
Total gospodării	360831	528196	1096391	122233	182893	381151
Gospodării din quintila						
Q1	271104	417400	639687	66545	100000	172190
Q2	329487	498947	850718	100118	146792	280210
Q3	358043	528905	999409	125015	182885	362499
Q4	376689	539985	1183971	152815	222216	461947
Q5	469066	655531	1808403	226931	325649	795602

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1997, 1998.

Anexa 2

Structura veniturilor gospodăriilor pe quintile

0	Gospodării din quintila				
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5
1995					
Venituri totale din care:	100	100	100	100	100
• Venituri bănești	64.9	69.2	71.8	73.4	77.3
- salarii	38.1	44.9	47.3	47.4	40.7
- venituri din activități pe cont propriu	4.8	3.1	3.2	3.1	7.0
- venituri din vânzări	3.8	3.5	3.5	3.7	8.2
- venituri din prestații sociale	16.3	16.1	16.1	16.7	14.7
• Contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii	35.0	30.6	27.9	26.2	22.1
1996					
Venituri totale din care:	100	100	100	100	100
• Venituri bănești	63.5	66.6	69.9	70.1	72.8
- salarii	38.9	44.3	46.4	43.8	36.1
- venituri din activități pe cont propriu	4.4	3.3	2.8	2.6	5.4
- venituri din vânzări	3.5	3.7	4.0	4.0	8.6
- venituri din prestații sociale	14.9	14.3	15	17.5	16.1
• Contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii	36.4	33.2	29.8	29.4	26.6
1997					
Venituri totale din care:	100	100	100	100	100

0	1	2	3	4	5
• Venituri bănești	61.4	65.8	67.5	67.6	69.7
– salarii	26.6	35.4	38.4	41.4	40.4
– venituri din activități pe cont propriu	5.3	2.9	2.3	2.2	5.0
– venituri din vânzări	1.6	2.1	2.4	3.3	8.8
– venituri din prestații sociale	25.5	23.5	22.5	18.4	9.7
• Contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii	38.2	33.7	31.7	31.4	29.0

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1997, 1998.

Anexa 3

Inegalități între veniturile totale și nete ale gospodăriilor, pe categorii de gospodării

	Lei lunar			% față de total gospodării		
	1995	1996	1997	1995	1996	1997
0	1	2	3	4	5	6
• Venituri totale medii pe o gospodărie						
Total gospodării	408310	593653	1219510	100	100	100
Gospodării de						
– salariați	530165	765829	1560462	130	129	128
– patroni	1079010	1435104	2565432	264	242	210
– lucrători pe cont propriu	457366	621403	1200676	112	105	98
– țărani	353692	540984	1178306	87	91	97
– șomeri	292388	408091	999127	72	69	82
– pensionari	310821	466209	969527	76	79	80
• Venituri totale medii pe o persoană						
Total gospodării	138316	205559	425064	100	100	100
Gospodării de						
– salariați	152434	222560	455476	110	108	107
– patroni	317730	405970	759228	230	197	179
– lucrători pe cont propriu	119075	167992	324946	86	82	76
– țărani	106727	164934	359021	77	80	84
– șomeri	80770	114761	276002	58	56	65
– pensionari	112169	206014	430709	81	100	101
• Venituri nete medii pe o gospodărie						
Total gospodării	360831	528196	1096391	100	100	100
Gospodării de						
– salariați	434678	626564	1284240	120	119	117
– patroni	963751	1296761	2362980	267	246	216
– lucrători pe cont propriu	429878	590300	1160118	119	112	106

0	1	2	3	4	5	6
- țărani	344594	528741	1160361	96	100	106
- șomeri	276867	384311	952566	77	73	87
- pensionari	297263	448009	937320	82	85	85
• Venituri nete medii pe o persoană						
Total gospodării	122233	182893	381151	100	100	100
Gospodării de						
- salariați	124979	182088	374851	102	100	98
- patroni	283790	366835	699313	232	201	183
- lucrători pe cont propriu	111918	159584	313970	92	87	82
- țărani	103981	161202	353553	85	88	93
- șomeri	76483	108074	263140	63	59	69
- pensionari	129753	197971	416402	106	108	109

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1997, 1998.

Anexa 4

Evoluția gradului de fiscalitate pe categorii de gospodării - procente -

	1995	1996	1997
Total gospodării	11,6	11,0	10,1
Gospodării de			
- salariați	18,6	18,2	17,7
- patroni	10,7	9,6	7,8
- lucrători pe cont propriu	6,0	5,0	3,4
- țărani	2,3	2,3	1,5
- șomeri	5,3	5,8	4,7
- pensionari	4,4	3,9	3,3

Anexa 5

Inegalități între veniturile gospodăriilor grupate după mărimea gospodăriei

	Lei lunar pe o persoană		Raport față de gospodăriile formate din o persoană (%)	
	Venituri totale	Venituri nete	Venituri totale	Venituri nete
Gospodării formate din				
1 persoană	544963	522373	100	100
2 persoane	516389	486735	95	93
3 persoane	474575	411241	87	79
4 persoane	405546	348585	74	67
5 persoane	341744	307858	63	59
6 și mai multe persoane	275200	253222	50	48

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică 1997, 1998.

Anexa 6

Inegalități între veniturile gospodăriilor grupate după numărul copiilor sub 18 ani

	Lei lunar pe o persoană		Raport față de gospodăriile fără copii (%)	
	Venituri totale	Venituri nete	Venituri totale	Venituri nete
Gospodării fără copii	505624	467689	100	100
Gospodării cu 1 copil	428465	368963	85	79
2 copii	357874	311951	71	67
3 copii	274582	246511	54	53
4 și mai mulți copii	207291	194265	41	42

Sursa: Comisia Națională pentru Statistică, 1997, 1998.

Note bibliografice

1. Barr N., 1987, The Economics of the Welfare State, Weinfeld and Nicolson, London.
2. Comisia Națională pentru Statistică, 1997, 1998, Aspecte privind calitatea vieții populației în anul 1996, 1997.
3. Forster M.F., 1994, The Impact of Net Transfers on Low Incomes of non-Elderly Families, OECD Economic Studies, nr. 22.
4. Molnar M., 1999, Sărăcia și protecția socială, Editura Fundației "România de Mâine", București.
5. PNUD-Proiectul de prevenire și combatere a sărăciei (PPCS), 1998, Metode și tehnici de evaluare a sărăciei. Rezultate preliminare, Editura Expert, București.
6. Trebici V. (coord.), Iosifescu M., Moineagu C., Ursianu E., 1985, Mică enciclopedie de statistică, Editura Științifică și Enciclopedică, București.